

निर्हरणम् 1 Carrying out dead bodies to be burnt, carrying corpses to the funeral pile; तस्य निर्हरणादीनि ... युधिष्ठिरः कारयित्वा Bhāg. 1. 9. 46. -2 Taking forth, carrying or drawing out, extracting, removal. -3 Rooting up, extirpation, destruction. -4 An antidote (Mar. विषाचा उतारा); तांस्तान् विषविशेषांश्च तत्तन्निर्हरणानि च Śiva. B. 30. 20.

निर्हारः 1 Taking away, removing, removal. -2 Drawing out, extracting. -3 Rooting up, destruction; कर्मणा कर्मनिर्हारो न ह्यात्यन्तिक इष्यते Bhāg. 6. 1. 11. -4 Carrying out a dead body to be burnt; एवं विलपतीनां वै परिगृह्य मृतं पतिम् । अनिच्छतीनां निर्हारमकोऽस्तं संन्यवर्तत ॥ Bhāg. 7. 2. 35. -5 Accumulation of a private store of wealth, private hoard; न निर्हारं ह्यियः कुर्युः कुटुम्बाद्बहुमध्यगात् Ms. 9. 199. -6 Evacuation of the natural excrements of the body (opp. आहार). -7 Putting forth or out. -8 Setting aside, excluding, leaving. -9 Deduction. -10 Diffusive fragrance.

निर्हारिन् a. 1 Carrying out. -2 Diffusive, spreading wide (as fragrance). -3 Fragrant. -4 A kind of fragrance surpassing all others (सर्वगन्धाभिभावको हिङ्गुवादौ com. on Mb. 12. 184. 28).

निर्हतिः f. Taking out of one's way, removal.

निर्हादः A sound in general; निर्घाता रथनिर्हादा विवरेभ्यः प्रजसिरे Bhāg. 3. 17. 8; R. 1. 41.

निर्हासः Shortening, abbreviation.

निल् 6 P. 1 To understand slowly. -2 To be impassable, or impenetrable.

निलिम्पः 1 A god; निलिम्पैर्निर्मुक्तानपि च निरयान्तर्निपतितान् G. L. 15. -2 A troop of Maruts. -Comp. -अधिपः Lord of the gods, Indra; निलिम्पाधिपबलं शाहम् Śiva. B. 12. 119. -निर्झरी the celestial Ganges.

निलिम्पा, निलिम्पिका 1 A cow. -2 (निलिम्पा) A milk-pail.

निली 4 Ā. 1 To stick or adhere to, lie or rest upon, settle down or alight upon; निलिल्ये मूर्ध्नि यद्रोऽस्य Bk. 14. 76; 2. 5. -2 To lurk or hide, hide oneself in; युहास्वन्ये न्यलेषत Bk. 15. 32; निशि रहसि निलीय Git. 2. -3 To hide or conceal oneself from (with abl.); मातुर्निलीयते कृष्णः Sk. -4 To die, perish. -5 To become settled or fixed; पूर्वमेव हि जन्तूनां योधिवासो निलीयते Rāj. T. 3. 426.

निलयः 1 A hiding place, the lair or den of animals, a nest (of birds); निलयाय शाखिन इवाह्वयते Śi. 9. 4. -2 A cellar; अम्बराख्याननिलयौ कण्ठध्वनं समन्ततः Parṇāl. (Two cellars known as Ambarakhānā.) -3 An abode, residence, house, dwelling; oft. at the end of comp. in the sense of 'living or residing in'; नित्यं निर्मूल्येयुर्निचिततरममो भाकित्तिनात्मनां नः पद्माक्षस्याङ्घ्रिपद्मद्वयतलनिलयाः पांसवः पापपङ्कम् ॥

सं. इ. को.... ११६

—विष्णुपादादि स्तोत्रम् १०. -4 Hiding oneself; तस्मान्निलय-सुखज्य यूयं सर्वे त्रिविष्टपम् । यात कालं प्रतीक्षन्तो यतः शत्रोर्विपर्ययः ॥ Bhāg. 8. 15. 31. -5 Total destruction. -6 Setting, disappearance; दिनान्ते निलयाय गन्तुम् R. 2. 15 (where the word is used in sense 1 also).

निलयनम् 1 Settling in a place, alighting. -2 A place of refuge; निलयनं चानिलयनं च Tait. Up. 2. 6; Bhāg. 5. 19. 20. -3 A house, dwelling, habitation; नदीनिलयनाः सर्पा नदीकुटिलगामिनः । तिष्ठन्त्यावृत्य पन्थानमतो दुःखतरं वनम् ॥ Rām. 2. 28. 20; Ki. 7. 20. -4 The act of going out.

निलायनम् Playing at hide and seek; Bhāg. 10. 11. 59.

निलीन p. p. 1 Melted or fused into. -2 Shut or wrapt up, hidden into. -3 Involved, surrounded, encompassed. -4 Destroyed, perished. -5 Changed, transformed. -6 Full.

निवचने ind. Not speaking, ceasing to speak, holding the tongue (regarded as a गति or preposition, or a separate word, when used with कृ; e. g. निवचनेकृत्य, निवचने कृत्वा; P. I. 4. 76; Kāśī.).

निवत् f. 1 A valley. -2 Depth. -ता ind. Downwards (also निवना in this sense).

निवप् 1 P. 1 To scatter about, sow (as seed). -2 To offer (as oblations), especially to the manes; स्तोतव्या चेह पृथिवी निवापस्येह धारिणी Mb. 13. 91. 25; न्युप्य पिण्डस्ततः Ms. 3. 216; (स्मरसुद्दिश्य) निवपेः सहकारमञ्जरीः Ku. 4. 38. -3 To immolate, kill (as an animal).

निवपनम् 1 Scattering down, pouring out, throwing down. -2 Sowing. -3 An offering to the manes, an oblation in honour of one's deceased ancestors; को नः कुले निवपनानि नियच्छतीति Ś. 6. 25.

निवापः 1 Seed, grain, seed-corn. -2 An offering to the manes of deceased parents or other relatives, a libation of water &c. at the Śrāddha ceremony; एको निवापसलिलं पिबसीत्ययुक्तम् Māl. 9. 40; निवापदत्तिभिः R. 8. 86; निवापाञ्जलयः पितृणाम् 5. 8; 15. 91; Mu. 4. 5. -3 A gift or offering in general. -Comp. -अञ्जलिः two handfuls of water as a libation. -अन्नम् sacrificial food. -उदकम् a libation of water; अत्यल्पमिदमस्माकं निवापोदकभोजनम् Mk. 10. 17. -माल्यम् funeral wreath.

निवापकः A sower, scatterer.

निवर a. Preventing, warding off. -रः 1 One who prevents. -2 Protection, covering.

निवरा A virgin, an unmarried girl.

निवस् I. 1 P. 1 To live, dwell, stay; आहो निवस्यति समं हरिणाङ्गनाभिः Ś. 1. 26; निवसिष्यसि मग्धेव Bg. 12. 8. -2 To be, exist, निवसन्नन्तर्दक्षिणि लङ्घ्यो वह्निर्न तु ज्वलितः Pt. 1. 31. -3 To occupy, settle in, take possession of.